

Obsah

	MÍSTO ÚVODU	11
1	ANALÝZA ELEKTRICKÝCH OBVODŮ	15
1.1	Modelování, analýza, simulace	16
1.2	Metody analýzy heuristické a algoritmické	18
1.3	Metody analýzy podle charakteru modelu	19
1.4	Nejčastější cíle a postupy analýzy	22
	METODY ANALÝZY LINEÁRNÍCH OBVODŮ	25
2.1	Přehled heuristických a algoritmických metod	26
2.1.1	Heuristické metody	26
2.1.2	Algoritmické metody	27
2.2	Příklady na heuristické postupy	28
2.2.1	Řešení stejnosměrných poměrů v pasivních odporových obvodech	28
2.2.2	Výpočty napětí a proudů u obvodů v harmonickém ustáleném stavu	33
2.2.3	Řešení střídavých poměrů v linearizovaných obvodech	37
2.2.4	Řešení přechodných dějů v jednoduchých setrvačných obvodech	40
2.2.5	Analýza odporových obvodů s operačními zesilovači VFA	44
2.2.6	Analýza setrvačných obvodů s operačními zesilovači VFA	50
2.2.7	Analýza obvodů se zesilovači OTA	54
2.2.8	Analýza obvodů s proudovými konvejory (CCII) a s proudovými operačními zesilovači (CFA)	56

2.3	Maticové algoritmické metody se zaměřením na MMUN	60
2.3.1	Klasická metoda uzlových napětí (MUN)	61
2.3.1.1	PODSTATA METODY	61
2.3.1.2	ILUSTRATIVNÍ PŘÍKLAD	62
2.3.1.3	PRÁVIDLA PRO SESTAVOVÁNÍ ROVNIC	64
2.3.1.4	VODIVOSTNÍ MATICE SE SKLÁDÁ Z MATIC DÍLČÍCH PRVKŮ	65
2.3.1.5	MATICOVÝ LINEARIZOVANÝ MODEL TRANZISTORU A MUN	66
2.3.1.6	SOUVISLOST MATICOVÉHO POPISU SE ZJEDNODUŠENÝM MODELOVÁNÍM TRANZISTORU	69
2.3.1.7	PŘÍKLADY NA ANALÝZU LINEARIZOVANÝCH OBVODŮ S TRANZISTORY	70
2.3.1.8	ANALÝZA OBVODŮ SE ZESILOVAČI OTA	72
2.3.1.9	ZPŮSOB VÝPOČTU OBVODOVÝCH FUNKCÍ Z ADMITANČNÍ MATICE	73
2.3.2	Modifikovaná metoda uzlových napětí (MMUN)	77
2.3.2.1	METODA RAŽÍTEK	78
2.3.2.2	METODA ZAKÁZANÉHO ŘÁDKU	88
2.3.2.3	METODA U/I	91
2.3.2.4	PODROBNĚJI O ANALÝZE OBVODŮ S PROUDOVÝMI KONVEJORY CCII	93
2.3.2.5	ANALÝZA OBVODŮ S MAGNETICKÝMI VAZBAMI	97
2.3.3	Závěrečná shrnutí a doporučení	104
2.4	Grafové algoritmické metody se zaměřením na M-C grafy	105
2.4.1	Klasické M-C grafy s vlastními neorientovanými smyčkami	106
2.4.1.1	SESTAVENÍ M-C GRAFU	106
2.4.1.2	VÝHODNOCENÍ M-C GRAFU ZOBECNĚNÝM MASONOVÝM PRAVIDLEM	108
2.4.1.3	ÚPLNÝ A ZKRÁCENÝ M-C GRAF	111
2.4.1.4	ILUSTRATIVNÍ PŘÍKLADY	112
2.4.2	Modifikované M-C grafy pro obvody s OZ a dalšími aktivními prvky	117
2.4.2.1	MODIFIKACE NA PRINCIPU METODY RAŽÍTEK	118
2.4.2.2	M-C GRAFY MODIFIKOVANÉ NA PRINCIPU METODY ZAKÁZANÉHO ŘÁDKU	126
2.4.2.3	M-C GRAFY MODIFIKOVANÉ NA PRINCIPU METODY U/I	129

METODY ANALÝZY NELINEÁRNÍCH OBVODŮ

3.1	Přehled metod	136
3.2	Příklady řešení jednoduchých obvodů	137
3.3	Shrnutí a doporučení	151

POČÍTAČOVÁ ANALÝZA A SIMULACE

4.1	Úvod.....	154
4.2	Symbolické, semisymbolické a numerické výsledky analýzy lineárních obvodů	155
4.3	Symbolické, semisymbolické a numerické algoritmy analýzy lineárních obvodů	158
4.4	Struktura analyzačního programu, založeného na symbolických algoritmech (SNAP)	160
4.5	Základy práce s programy pro (nejen symbolickou) analýzu obvodů.....	163
4.6	Struktura simulačního programu, založeného na numerických algoritmech (MicroCap)	205
4.7	Základy práce s programy pro numerickou analýzu obvodů....	209
4.8	Analýza pomocí numerického simulátoru	263
4.9	Problémy při počítačové simulaci a jak se s nimi vypořádat	391

P

PŘÍLOHY

- P.1 Elektrické obvody
a jevy v nich 412
- P.2 Přehled nástrojů pro popis
jevů v lineárních obvodech 428
- P.3 Vybrané principy a postupy
využívané k analýze obvodů 439
- P.4 Přepočty dvojbranových
parametrů tranzistoru 451
- P.5 Přehled vybraných
aktivních prvků 453
- P.6 Stručný slovník
a vybrané vlastnosti
Laplaceovy transformace 454
- P.7 Vyjadřování čísel
v SNAPu a MicroCapu 456
- P.8 Prvky knihovny
programu SNAP 2.6..... 457
- P.9 Seznam elektronických příkladů
v instalaci programu SNAP 467
- P.10 Vybrané prvky
programu MicroCap 474
- P.11 Některé konstanty, proměnné
a funkce programu MicroCap 500

2.4.3	Shrnutí a doporučení	131
2.5	Maticové nebo grafové metody?	132
3	METODY ANALÝZY NELINEÁRNÍCH OBVODŮ	135
3.1	Přehled metod	136
3.2	Příklady řešení jednoduchých obvodů	137
3.2.1	Zjednodušování stejnosměrných charakteristik	137
3.2.2	Metoda zatěžovací přímky (křivky)	139
3.2.3	Numerické řešení nelineárních rovnic	139
3.2.3.1	„RUČNÍ“ ŘEŠENÍ	139
3.2.3.2	ALGORITMICKÝ POSTUP PŘI POČÍTAČOVÉ SIMULACI	143
3.2.4	Analýza po částech lineárních odporových obvodů s operačními zesilovači	146
3.2.5	Přibližná analýza obvodů s diodami a tranzistory	148
3.3	Shrnutí a doporučení	151
4	POČÍTAČOVÁ ANALÝZA A SIMULACE	153
4.1	Úvod	154
4.2	Symbolické, semisymbolické a numerické výsledky analýzy lineárních obvodů	155
4.3	Symbolické, semisymbolické a numerické algoritmy analýzy lineárních obvodů	158
4.4	Struktura simulačního programu, založeného na symbolických algoritmech (SNAP)	160
4.5	Základy práce s programy pro (nejen symbolickou) analýzu obvodů	163
4.5.1	Úvod	163
4.5.2	První praktické kroky k počítačové simulaci v programu SNAP	164

4.5.2.1	LEKCE 1 – RYCHLÉ SEZNÁMENÍ SE ZÁKLADNÍMI MOŽNOSTMI PROGRAMU; SOUBOR DEMRC.CIR	164
4.5.2.2	LEKCE 2 – REZONANČNÍ OBVOD RLC JAKO PÁSMOVÁ PROPUST, SOUBOR DEMRLC1.CIR	171
4.5.2.3	LEKCE 3 – OPERAČNÍ ZESILOVAČ ZAPOJENÝ JAKO SLEDOVAČ NAPĚTÍ – JEDNOPÓLOVÝ MODEL, SOUBOR DEMOPA1.CIR	178
4.5.3	Tvorba vlastního zadání	183
4.5.3.1	MŮJ PRVNÍ OBVOD VE SNAPU	183
4.5.3.2	OBVOD SE SOUČÁSTKAMI, KTERÉ JSOU POPSÁNY NĚKOLIKA PARAMETRY	193
4.5.3.3	OBVOD S NĚKOLIKA SOUČÁSTKAMI STEJNÉHO TYPU	197
4.5.3.4	VAZBY MEZI PARAMETRY RŮZNÝCH SOUČÁSTEK	200
4.5.4	Princip tvorby modelů prvků SNAPu na základě modifikované metody uzlových napětí	201
4.5.5	Shrnutí a zobecnění	203
4.6	Struktura simulačního programu, založeného na numerických algoritmech (MicroCap)	205
4.7	Základy práce s programy pro numerickou analýzu obvodů	209
4.7.1	Úvod	209
4.7.2	První praktické kroky v programu MicroCap 7	210
4.7.2.1	LEKCE 1 – TOULKY SCHEMATICKÝM EDITOREM	210
4.7.2.2	LEKCE 2 – ANALÝZA „TRANSIENT“	215
4.7.2.3	LEKCE 3 – ANALÝZA „DC“	219
4.7.2.4	LEKCE 4 – ANALÝZA „AC“	222
4.7.3	Tvorba vlastního zadání	228
4.7.3.1	MŮJ PRVNÍ OBVOD V MICROCAPU	228
4.7.3.2	PRÁCE S MODELY SPICE	242
4.7.3.3	ZAČLEŇOVÁNÍ MODELŮ PRVKŮ DO VSTUPNÍCH SOUBORŮ	252
4.7.3.4	PRÁCE S PŘÍKAZEM .DEFINE A S „FORMULA TEXTEM“	255
4.8	Analýza pomocí numerického simulátoru	263
4.8.1	Typy analýz, analyzační módy a režimy	263
4.8.2	Co je dobré vědět před zahájením vlastní analýzy	265

4.8.2.1	ZÁPIS NAPĚTÍ A PROUDŮ	265
4.8.2.2	VÝZNAM SYMBOLŮ V A I V RŮZNÝCH TYPECH ANALÝZ	267
4.8.2.3	ZÁPIS ODVOZENÝCH VELIČIN POMOCÍ VZORCŮ	268
4.8.2.4	CO MAJÍ VŠECHNY ZÁKLADNÍ ANALÝZY SPOLEČNÉ	268
4.8.3	Analýza „Transient“ neboli časová analýza	274
4.8.3.1	CÍLE ANALÝZY	274
4.8.3.2	„INTELGENTNÍ OSCILOSKOP“	274
4.8.3.3	STAVOVÉ PROMĚNNÉ A POČÁTEČNÍ PODMÍNKY PRO ČASOVOU ANALÝZU	277
4.8.3.4	JAK POSTUPUJE SIMULÁTOR PŘI ČASOVÉ ANALÝZE	278
4.8.3.5	MENU „TRANSIENT ANALYSIS LIMITS“	281
4.8.3.6	TYPICKÁ NASTAVENÍ ČASOVÉ ANALÝZY PŘI ŘEŠENÍ RŮZNÝCH TYPŮ OBVODŮ	281
4.8.3.7	KONKRÉTNÍ PŘÍKLADY ČASOVÉ ANALÝZY	282
4.8.3.8	VYUŽÍVÁNÍ PŘÍKAZŮ .IC A .NODESET	289
4.8.3.9	FOURIEROVA ANALÝZA	292
4.8.4	Analýza „AC“ neboli kmitočtová analýza	305
4.8.4.1	CÍLE ANALÝZY	305
4.8.4.2	„INTELGENTNÍ OBVODOVÝ ANALYZÁTOR“	305
4.8.4.3	JAK POSTUPUJE SIMULÁTOR PŘI KMITOČTOVÉ ANALÝZE	306
4.8.4.4	ATRIBUTY SOUČÁSTEK PŘI KMITOČTOVÉ ANALÝZE	308
4.8.4.5	MENU „FREQUENCY ANALYSIS LIMITS“	309
4.8.4.6	ZÁSADY PRO PRÁCI S PROMĚNNÝMI U ANALÝZY „AC“	311
4.8.4.7	KONKRÉTNÍ PŘÍKLADY KMITOČTOVÉ ANALÝZY	312
4.8.4.8	ŠUMOVÁ ANALÝZA	314
4.8.4.9	INVERZNÍ FOURIEROVA TRANSFORMACE	322
4.8.5	Analýza „DC“ neboli stejnosměrná analýza	327
4.8.5.1	CÍLE ANALÝZY	327
4.8.5.2	„INTELGENTNÍ CHARAKTEROGRAF“	328
4.8.5.3	JAK POSTUPUJE SIMULÁTOR PŘI STEJNOSMĚRNÉ ANALÝZE	329
4.8.5.4	ATRIBUTY SOUČÁSTEK PŘI STEJNOSMĚRNÉ ANALÝZE	330
4.8.5.5	MENU „DC ANALYSIS LIMITS“	331
4.8.5.6	PŘÍKLADY STEJNOSMĚRNÉ ANALÝZY	332
4.8.6	Rozšiřující typy analýz	337
4.8.6.1	DYNAMICKÁ STEJNOSMĚRNÁ ANALÝZA („DYNAMIC DC“)	337

4.8.6.2	PŘENOSOVÁ FUNKCE („TRANSFER FUNCTION“)	339
4.8.6.3	CITLIVOSTNÍ ANALÝZA („SENSITIVITY“)	342
4.8.7	Analyzační režimy	346
4.8.7.1	KROKOVÁNÍ („STEPPING“)	346
4.8.7.2	TEPLOTNÍ ANALÝZA	349
4.8.7.3	VYHODNOCOVAČÍ ANALÝZA („PERFORMANCE ANALYSIS“)	353
4.8.7.4	STATISTICKÁ ANALÝZA („MONTE CARLO“)	365
4.8.7.5	OPTIMALIZACE („OPTIMIZATION“)	378
4.8.7.6	VEŘEJNÉ A PRIVÁTNÍ KNIHOVNY MODELŮ A JEJICH ÚLOHA V ANALYZAČNÍCH REŽIMECH	385
4.8.8	Další speciální funkce simulátoru	387
4.8.8.1	MOŽNOSTI DETAILNÍHO SLEDOVÁNÍ PROMĚNNÝCH A TRASOVÁNÍ BĚHEM ANALÝZY	387
4.8.8.2	DALŠÍ UŽITEČNÉ FUNKCE	390
4.9	Problémy při počítačové simulaci a jak se s nimi vypořádat	391
4.9.1	Vybrané problémy při simulaci a jejich příčiny	391
4.9.2	Problémy s konvergencí vnitřních algoritmů a cesty k jejich řešení	395
4.9.2.1	„GLOBAL SETTINGS“ (GLOBÁLNÍ NASTAVENÍ SIMULÁTORU)	395
4.9.2.2	MOŽNÉ PŘÍSTUPY K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ S KONVERGENCÍ	398
4.9.2.3	PŘÍKLAD ANALÝZY TRANZISTOROVÉHO BISTABILNÍHO KLOPNÉHO OBVODU	401
4.9.2.4	PŘÍKLAD ANALÝZY OBVODU S NESNADNO ZJISTITELNÝM PRACOVNÍM BODEM	404
5	MÍSTO ZÁVĚRU	409
6	PŘÍLOHY	411
P1	Elektrické obvody a jevy v nich	412
P1.1	Klasifikace elektrických obvodů	412
P1.2	Stavy a jevy v obvodech	414
P1.3	Stavy a děje podrobněji	415
P1.4	Malosignálové linearizované modely nelineárních obvodů	421

P1.5	Vybrané charakteristiky obvodů	423
P2	Přehled nástrojů pro popis jevů v lineárních obvodech	428
P2.1	Charakteristika používaných metod popisu	428
P2.2	Operátorový popis obvodů	433
P2.2.1	METODA OPERÁTOROVÝCH SCHÉMÁT	433
P2.2.2	METODA LAPLACEOVY TRANSFORMACE A PŘENOSOVÉ FUNKCE	436
P2.2.3	CO VŠECHNO SE DÁ URČIT Z OPERÁTOROVÉ PŘENOSOVÉ FUNKCE	437
P3	Vybrané principy a postupy využívané k analýze obvodů	439
P3.1	Zákon, princip, metoda	439
P3.2	Princip superpozice a metoda superpozice	440
P3.3	Princip ekvivalence a jeho konkrétní varianty a aplikace	441
P3.3.1	PRINCIP EKVIVALENCE	441
P3.3.2	PRINCIP KOMPENZACE (SUBSTITUCE)	442
P3.3.3	PRINCIP NÁHRADNÍHO ZDROJE (THÉVENINŮV – NORTONŮV TEORÉM)	443
P3.3.4	METODA EKVIVALENCE NAPĚŤOVÝCH A PROUDOVÝCH ZDROJŮ	448
P3.3.5	TRANSFIGURACE HVĚZDA – TROJÚHELNÍK	449
P4	Přepočty dvojbranových parametrů tranzistoru	451
P5	Přehled vybraných aktivních prvků	453
P6	Stručný slovník a vybrané vlastnosti Laplaceovy transformace	454
P7	Vyjadřování čísel v programech SNAP a MicroCap	456
P8	Prvky z knihovny programu SNAP 2.6.	457
P9	Seznam elektronických příkladů v instalaci programu SNAP	467
P10	Vybrané prvky programu MicroCap	474

P10.1	Napájecí a signálové zdroje, zdroje pro transformaci signálů	474
P10.1.1	GENERÁTORY SIGNÁLŮ	474
P10.1.2	OBVODY PRO TRANSFORMACI SIGNÁLŮ	479
P10.1.3	VÝZNAM ATRIBUTŮ ZDROJŮ V RŮZNÝCH TYPECH ANALÝZ	483
P10.2	Pasivní prvky typu R, C a L, obvody s magnetickými vazbami a transformátory	484
P10.2.1	REZISTORY	484
P10.2.2	KAPACITORY	485
P10.2.3	INDUKTORY	486
P10.2.4	TRANSFORMÁTORY	489
P10.3	Polovodičové a aktivní prvky	490
P10.3.1	DIODY	490
P10.3.2	TRANZISTORY	493
P10.3.3	OPERAČNÍ ZESILOVAČE	496
P10.4	Jiné prvky	500
P11	Některé konstanty, proměnné a funkce programu MicroCap	500
P11.1	Některé konstanty a systémové proměnné MicroCapu	500
P11.2	Některé funkce MicroCapu	501
	LITERATURA A ODKAZY	504
	REJSTRÍK	510

ANALÝZA ELEKTRICKÝCH OBVODŮ

1.1	Modelování, analýza, simulace	16
1.2	Metody analýzy heuristické a algoritmické	18
1.3	Metody analýzy podle charakteru modelu	19
1.4	Nejčastější cíle a postupy analýzy	22

METODY ANALÝZY LINEÁRNÍCH OBVODŮ

2.1	Přehled heuristických a algoritmických metod	26
2.2	Příklady na heuristické postupy	28
2.3	Maticové algoritmické metody se zaměřením na MMUN	60
2.4	Grafové algoritmické metody se zaměřením na M-C grafy	105
2.5	Maticové nebo grafové metody?	132